

Nr 909

Av herr Skårman, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1969: 128, med förslag till fastighetsbildningslag.

(Lika lydande med motion nr 1059 i Andra kammaren)

I det förslag till fastighetsbildningslag, som behandlas i Kungl. Maj:ts proposition 1969: 128 handlar 4 kap. om fastighetsbildningsförrättning. Kapitlet innehåller regler för förrättningsförfarandet, och reglerna avses vara gemensamma för alla i lagförslaget redovisade slag av fastighetsbildningsförrättningar.

Enligt fastighetsbildningskommitténs i denna del av departementschefen godtagna förslag skall förrättningshandläggningen direkt göras jämförbar med handläggningen i en domstolsinstans. Fastighetsbildningsmyndigheten skall sålunda bestå av en förrättningslantmätare som vid behov biträdes av två gode män. Enligt 4 kap. 25 § i lagförslaget skall fastighetsbildningsmyndigheten utreda förutsättningarna för fastighetsbildningen och avgiva beslut, fastighetsbildningsbeslut, tillståndsbeslut etc. Enligt kommittéförslaget är fastighetsmyndigheten oförhindrad att vid prövning av tvistefrågor — sådana är synnerligen vanliga när det gäller bl. a. gränser och servitut — ta hänsyn till uppgifter som lämnas av sakägarna och andra samt till skriftliga bevis som tillhandahålles.

Myndigheten saknar emellertid befogenhet att självant eller på sakägares begäran kalla och på ed höra vittnen och att höra vittnen under sanningsförsäkran. Inte heller kan myndigheten ålägga sakägare personlig inställelse eller genom föreläggande skaffa fram skriftlig bevisning.

De här nämnda skillnaderna i förhållande till domstolsprocessen har vid remissbehandlingen påtalats av Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge samt Häradshövdingeföreningen, se propositionen s. B 190—191. Departementschefen säger att kritiken i denna del främst bygger på det förhållandet att kommittén avsett att göra förrättningshandläggningen jämförbar med en domstolsinstans. Och, säger han: ”Från en sådan utgångspunkt anser jag kritiken i viss mån berättigad.”

Sedan redogör han för det processuella förfarandet, där fastighetsbildningsmål först prövas av de nybildade fastighetsdomstolarna som vid full utbyggnad skall finnas i varje län. Vid fullföljd går målen sedan i vanlig ordning till hovrätt och högsta domstol. Han medger att fullständig bevisning i tvistiga saker kan förebringas först inför domstolen men menar att det fram-

lagda lagförslaget förenklar handläggningen av förrättningen och tröstar sig med att "behovet av muntlig bevisning torde vara mycket begränsad vid fastighetsbildning". Han synes därvid ha underskattat den nya form av fastighetsbestämning som påverkar detta behov och ej tillräckligt bedömt det allvarliga i att många mål, som av naturliga skäl icke fullföljes utan vinner laga kraft genom den föreslagna ordningen, blir avgjorda utan den fullständiga bevisningen. Han kommer således till den slutsatsen att det inte föreligger skäl att införa regler om vidgad bevisupptagning i förrättningsinstansen.

Kvar står det faktum att fastighetsbildningsmål sålunda får avgöras av förrättningsmännen utan tillgång till fullständig bevisning, att de flesta sådana mål torde bli slutligt avgjorda genom fastighetsbildningsmyndighetens beslut, som vinner laga kraft, att sakägarna vid ett sådant mål måste överklaga till fastighetsdomstolen för att få fram fullständig bevisning, att detta kommer att medföra mycket onödigt arbete för domstolarna och att det för sakägarna kan bli så dyrbart att de hellre avstår från sin rätt än riskerar kostnaderna. Intet alternativ torde här vara acceptabelt.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen beslutar om regler för vidgad bevisupptagning i förrättningsinstansen vid fastighetsbildningsförrättningar.

Stockholm den 28 januari 1970

Bo Skårman (fp)